

Antoni Serra

Notes impertinents (VII).

Visconti: decadència, *mon amour*

Des de que crec tenir ús de raó —si és que això, la raó, té cap interès i sentit en la nostra època de cosmopolitisme confusori— he patit, en carn i ventrell, allò que lamentablement no he tengut o, en tot cas, m'ha estat negat: la decadència.

Sí, amics de l'ànima que tampoc tenc, m'hauria agradat ser un senyor (o un escriptor, si ho voleu així) decadent, a l'antiga, allunyat de tota inquietud reivindicativa (voldria dir que la societat seria justa i lliure) i abandonat, pell endins o sia, des dels pèls fins a la medulla, a la lectura solitària dels clàssics que més m'apassionen: Marc Aureli, Petroni, Sòfocles, Tucídides o Heròdot i Plaute, així, indiscriminadament i un cert sentiment àcrata del tot necessari. Però no ha estat així, per tant he d'assumir les meves pròpies contradiccions.

Després d'aquesta breu introducció, no estranyarà a ningú —almanco entre els condemnats (per a mi, "salvats") a l'Infern, ja que dels santificats en fuig com ho faig de gadelles i paparres— que un dels directors cinematogràfics europeus que més m'interessen, em subjuguem i m'emocionen sigui, és clar, Luchino Visconti. Ell és un decadent veritable, profund, perquè, com va escriure Zagajewski del poeta polonès Herbert, ens ha "ensenyat no poques coses: valentia, intel·ligència, però també una forma de contemplar els quadres i els pobles antics". L'obra de Visconti em fascina per la

seva decadència creativa, per la seva capacitat d'observació vers la realitat històrica i alhora, formant un mateix *corpus* fílmic, per l'innegable compromís amb el present. He de confessar —si en una societat de trànsfugues polítics i pol·luïts intel·lectuals de la mediocritat té algun sentit, la confessió— que vaig ser feliç l'any que en el Lido de Venècia vaig veure, per primer cop, *Vaghe stelle dell'Orsa*. No record amb precisió si això va succeir el 1965 o el 1966, però sí que va ser en aquells anys màgics (ho sap ben bé el meu amic Jaume Adrover) que vàrem veure, a més de la pel·lícula de Visconti, obres com *Film*, *Simón del desierto* i *Good times, wonderful times*. Aleshores si bé no coneixia la filmografia completa del director nascut a Milà, sí que havia vist pel·lícules com *Osessione*, *La terra trema*, *Rocco e i suoi fratelli* i, en aquell temps del tot recent, *Il gattopardo*. De fet, i em perdonaran la contundència expressiva, Visconti s'havia convertit en un dels meus realitzadors més valorats (malgrat que la impertinència vocacional no em permet trair el propi pensament, *Ludwig* em va semblar una pel·lícula embullada, excessivament llarga, tot i ser un bon film —un film desmesurat, si ho voleu així).

L'amic Joan Ferrer, crític sensible i escriptor (de moment) inclassificable, no fa gaire em va passar *Confidències* enllaunat en un dvd. Feia anys, massa anys que no havia vist aquest film; així que, quan posava aquell tros de matèria rodona a l'aparell complementari del meu televisor, vaig experimentar una certa

esgarrifança, un neguit mal controlat perquè tenia el temor —i el dubte— que l'obra no li hagués passat el temps a sobre i no en sortís massa ben lliurada. Aquella pel·lícula, *Confidències*, m'havia entusiasmat i havia representat per a mi la confirmació de les excel·lències decadents, aquelles que jo no havia pogut o no havia estat capaç d'assumir en pròpia carn. Era un film emblemàtic (juntament amb *Il gattopardo*) en el qual, en certa mesura, jo m'hi veia reflectit (per absència del sentiment) en el seu protagonista, Burt Lancaster, i que alguns havien insinuat la possibilitat que fos un reflex de l'escriptor Mario Praz (també un de les meves debilitats des que li havia llegit *La casa della vita* i el magistral assaig *La carne, la morte e il diavolo nella letteratura romantica*). *Confidències*, amb la panoràmica nova (no sé si diferent) que em proporcionava el pas dels anys, no m'ha decebut. Tot el contrari, m'ha apassionat més. Quina interpretació més excepcional la de Burt Lancaster (com ho és, també, la de *Il gattopardo*; crec que Visconti ha estat el director que més rendiment, pel que fa a la sobrietat interpretativa, n'hasabut treure de l'actor nord-americà), quina riquesa narrativa —a través de les imatges que configuren un llenguatge precís, dens i turmentador— no hi ha a l'hora de mostrar-nos les relacions entre un vell professor, lliurat a la soledat, i una aristòcrata tronada (a qui dona vida, amb rigor, Silvana Mangano), la seva filla i l'amant amb un punt sublim de follia (un Helmut Berger fascinant).

Un film, *Confidències*, que vist ara decadentment m'inquieta molt més que *Morte a Venècia* (a pesar que l'atmosfera veneciana em va subjugar, ¿perquè no dir-ho?, tant com al Brodsky de *Watermark*: "inundada per una boirina exterior, carregada de repics, meitat oxigen humit, meitat cafè i oracions") i tant com *Senso* i les que ja he esmentat.

Pel·lícules com *Confidències*, i directors com Luchino Visconti, justifiquen el cinema europeu perquè són, en si mateixes, el cinema europeu —viu, palpitant, d'excel·lència conceptual i estètica— que res no té a envejar a les produccions del Hollywood mercantilista.

I ara, que la decadència ens alliberi del cosmopolitisme xaruc i babau. Amén. 🎬

